

Використані джерела:

1. Про освіту. Закон України від 5 вересня 2017 року. Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 38-39, ст. 380.
2. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу». URL.: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64402.
3. Постанова Бориспільського міськрайонного суду Київської області у справі № 359/933/19 від 5 лютого 2019 року. URL.: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79641598>
4. Постанова Комінтернівського районного суду м. Харкова у справі № 641/1780/19 від 1 серпня 2019 року. URL.: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/83504076>.

Казначеев Д.Г.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри тактико-спеціальної
підготовки Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ*

Зеленський Є.С.,

*викладач кафедри тактико-спеціальної
підготовки Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ*

**МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ, ЯКА
ПЕРЕБУВАЄ У КОНФЛІКТІ З ЗАКОНОМ**

Дотримання ряду стандартів у сфері юстиції щодо дітей визначено міжнародними зобов'язаннями України, що впливають із міжнародно-правових актів. Правову основу стандартів становлять міжнародні документи універсального та регіонального характеру.

Права дітей також визначено договорами про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах, укладеними між Україною та іншими державами.

При цьому відповідно до Мінімальних стандартних правил ООН, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх (Пекінські правила) [1], основними цілями юстиції щодо дітей визначено забезпечення благополуччя дітей та уникнення застосування виключно каральних санкцій. Згідно з принципом співмірності відповідь на дії неповнолітніх правопорушників повинна ґрунтуватися не тільки на ступені тяжкості правопорушення, а і на вивченні таких особливостей особистості, як соціальний статус, ситуація в сім'ї, майновий стан та інші фактори, які визначають особистість дитини.

Таким чином, відповідно до вимог міжнародних актів про права людини система юстиції щодо дітей повинна бути спрямована на сприяння виправленню, ресоціалізації та соціальній реінтеграції дитини, включаючи формування в неї почуття гідності та усвідомлення цінності особистості, а також виховання поваги до прав інших людей.

Проаналізувавши і узагальнивши міжнародні норми щодо захисту прав дітей, можна виділити такі основні принципи здійснення правосуддя за участю дітей: пріоритет запобігання вчиненню дітьми правопорушень; оперативність (здійснення всіх необхідних заходів в найбільш короткі терміни); пріоритет інтересів дитини над інтересами дорослих учасників здійснення правосуддя; застосування заходів примусу по відношенню до дітей тільки в крайніх випадках вчинення ними тяжких або особливо тяжких злочинів; забезпечення прав і інтересів дитини під час усіх видів діяльності державних органів по здійсненню правосуддя (в тому числі і права на захист інтересів).

Зауважимо, що реалізація даних принципів можлива лише за умови створення грамотної системи органів ювенальної юстиції, діяльність яких буде спрямована на захист прав, свобод та інтересів дітей.

Основним міжнародним документом у сфері захисту прав дітей є Конвенція ООН про права дитини [2], яка встановлює міжнародні стандарти та норми захисту прав дітей для всіх держав-учасниць ООН. Для діяльності поліції основними є норми, пов'язані із застосуванням примусових заходів стосовно дітей, а саме: арешт, затримання, ув'язнення щодо дітей застосовуються в крайньому випадку; жодна дитина не повинен піддаватися катуванням та іншим жорстоким, нелюдським або принижуючим гідність видам поводження чи покарання; кожна дитина має право на негайний доступ до правової та іншої відповідної допомоги, а також право оскаржувати законність позбавлення її волі перед судом чи іншим компетентним, незалежним і безстороннім органом та право на невідкладне прийняття ними рішень щодо будь-якої такої процесуальної дії; гуманне ставлення до кожної позбавленої волі дитини і повагу до гідності її особи з урахуванням потреб її віку [2].

Також міжнародні стандарти у сфері захисту прав дітей закріплені в нормах Європейської конвенції про здійснення прав дітей, Мінімальних стандартних правил Організації Об'єднаних Націй, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх ("Пекінські правила") [1], Керівних принципах, що стосуються правосуддя з питань, пов'язаних із участю дітей-жертв і свідків злочинів, Рекомендаціях N Rec (2003) 20 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам "Про нові підходи до злочинності серед неповнолітніх та про значення правосуддя у справах неповнолітніх", Керівних принципах Організації Об'єднаних Націй для попередження злочинності серед неповнолітніх та інших міжнародно-правих документів. Основними ідеями цих документів є дотримання прав та інтересів дітей під час здійснення правосуддя відносно них, а також під час розгляду справ у судах, в яких діти виступають свідками або жертвами.

Крім того, міжнародні стандарти визначають, що для виконання своїх функцій співробітники поліції, які часто або виключно займаються неповнолітніми або які головним чином займаються попередженням злочинності серед неповнолітніх, повинні пройти спеціальний інструктаж і підготовку.

Проаналізувавши зміст міжнародно-правових актів у сфері захисту прав дітей, ратифікованих Верховною Радою України, а також враховуючи особливості національного законодавства, необхідно наголосити, що під час реалізації заходів адміністративного примусу відносно неповнолітніх поліцейські, крім загальних принципів своєї діяльності, мають дотримуватись наступних міжнародно-правових принципів:

1. Пріоритет прав та інтересів дитини. Під час застосування всіх заходів поліцейськими права та інтереси дитини мають дотримуватися у повному обсязі (наприклад, право на задоволення потреб дитини, право повідомлення батьків або осіб, що їх замінюють, про затримання дитини та інші примусові заходи, застосовувані до неї, негайно, тощо).

2. Конфіденційність. Право неповнолітнього на конфіденційність повинно поважатися на всіх етапах здійснення правосуддя для того, щоб уникнути заподіяння йому шкоди через непотрібну гласність або через шкоду репутації [1].

3. Пріоритет виховних та запобіжних заходів у протидії правопорушенням, вчинених дитиною. Пріоритет заходів загальної та індивідуальної профілактики з боку поліцейських, і водночас застосування в крайньому випадку щодо дітей таких заходів адміністративного примусу як затримання, застосування заходів фізичного впливу, спеціальних заходів та інших [3].

4. Адресний підхід. До кожного неповнолітнього має застосовуватися індивідуальний підхід, що проявляється у детальному вивченні особистості дитини, яка вчинила правопорушення, її особистих якостей. На наш погляд, поліцейським необхідно також брати участь у заходах реабілітації та ресоціалізації неповнолітніх, які відбули покарання, стали жертвами або свідками правопорушень.

5. Складання соціального досьє. Соціальне досьє також має стати новелою у компетенції сучасних підрозділів поліції, яке являє собою результат застосування комплексу педагогічних, психологічних, соціальних знань, вивчення умов життя дитини під час роботи з неповнолітнім правопорушником, дитиною-жертвою або дитино-свідком правопорушення.

З вище наведеного можна зробити висновок про необхідність переорієнтації адміністративно-примусової діяльності поліції від каральної спрямованості до застосування заходів запобігання правопорушенням за участю дітей. Для цього необхідно розробляти та реалізовувати комплексні програми попередження правопорушень серед неповнолітніх, виявляти осіб, схильних до вчинення адміністративних та кримінальних правопорушень серед неповнолітніх, виявляти осіб, які можуть стати потерпілими або свідками від адміністративних та кримінальних правопорушень, здійснювати спостереження

за неповнолітніми, які виховуються у неблагополучних сім'ях, неповнолітніми, які раніше вчиняли адміністративні або кримінальні правопорушення тощо.

Підсумовуючи вище викладе, необхідно зазначити, що міжнародні стандарти у сфері застосування заходів адміністративного примусу поліцейськими до дітей чітко визначають пріоритет забезпечення прав та інтересів дитини, а також пріоритет застосування адміністративно-запобіжних заходів відносно неповнолітніх перед адміністративним примусом.

Використані джерела:

1. Минимальные стандартные правила Организации Объединенных Наций, касающиеся отправления правосудия в отношении несовершеннолетних ("Пекинские правила") от 29.11.1985. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_211

2. Конвенция ООН о правах ребенка от 20.11.1989. Зібрання чинних міжнародних договорів України. 1990. № 1. С. 205

3. Руководящие принципы Организации Объединенных Наций для предупреждения преступности среди несовершеннолетних от 14.12.1990. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_861

Кохан Г.Л.,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри міжнародного
права ННІ права та міжнародно-
правових відносин Університету
митної справи та фінансів*

Пацера Ю. О.,

*студент ННІ права та міжнародно-
правових відносин Університету
митної справи та фінансів*

ПРАВО НА ОДНОСТАТЕВИЙ ШЛЮБ У КЛАСИФІКАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

За умов прогресу принесеним ХХІ століттям, коли активного розвитку отримали генна інженерія, мікробіологія, віртуальний простір та технічне оснащення, активні зміни відбуваються і у поглядах на життя. Люди розкривають в собі все нові потреби як духовного, так і матеріального характеру. Тому питання визнання прав четвертого покоління прав людини вже не є чимось ефемерним. Одна за одною держави стрімко входять в потік нових реалій сьогодення. Якщо суспільство змінюється, то це неодмінно має впливати й на законодавство країн, оскільки право є точним віддзеркаленням суспільної свідомості людства. А відтак з появою нового покоління прав постає питання їх реалізації та захисту, як і будь-яких інших суб'єктивних прав.